

PLAKAT!!! PLAKAT!!! PLAKAT!!! PLAKAT!!!

**RYSUJEMY
THORGALA...**

**Wywiad
z Grzegorzem
Rosińskim**

ARMADA

**Nowość w Klubie
Świata Komiksu!**

**OPOWIEŚCI
Z TELGUUTH**

**Jak zostać
Bogiem?**

ŚWIAT KOMIKSU

**Nr 19 wrzesień 2000
cena 6.90 zł**

W świecie THORGALA...

NOWA EDYCJA KLUBU ŚWIATA KOMIKSU!

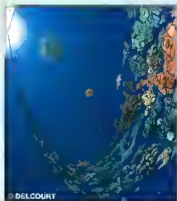
ISSN 1505-1783

ARMADA

str. 3

Armada to konwój tysięcy statków kosmicznych zamieszkiwanych przez przedstawicieli wielu ras. Przemierza on galaktyki w poszukiwaniu istot inteligentnych. Mimo ogromnego potencjału intelektualnego uczestników konwoju, nie wszystkim wiedzie się dobrze. Rasa Hothów wymiera z powodu braku przestrzeni do życia. Aby funkcjonować potrzebują oni bardzo wysokiej temperatury. To właśnie ich wódz, Hellig zostaje wysłany, by zbadoć nowo odkrytą planetę i ewentualnie przystosować ją do potrzeb swego ludu. Nie wie, że mieszka na niej przedstawicielka zu-

pełnie nieznannej Armadzie dwunożnej rasy o białej skórze. Navis, bo tak się nazywa dziewczyna, postanawia za wszelką cenę bronić swej zielonej planety przed zamierami Hothów.

„Świat Komiksu” prezentuje tylko fragment tej fascynującej opowieści o zaskakującym zakończeniu. Cały album ukaże się we wrześniu w ramach Klubu Świata Komiksu.

Scenarzysta albumu, Jean-David Marvon i rysownik, Philippe Buchet są znani czytelnikom z zabawnych historii fantasy z serii „W poszukiwaniu odpowiedzi” prezentowanych na łamach magazynu.

Witajcie!

Ten numer „Świata Komiksu” ma charakter szczególny – gościnny na naszych łamach samego Thorgala. Znajdziecie tu plakat, kilka tekstów publicystycznych oraz komiksy o Thorgalu narysowane przez... Truśkiewskiego, Śliadzi, Łodniaka.

Thorgalowski numer SK rozpowie Jasienna komiksowa święta – czyli 60. rocznicę Festiwalu Komiksu (7-8.X), którego gościem będzie sam Grzegorz Rosiński. Na ten dzień przygotowaliśmy premię dwóch albumów – nowego Thorgala („Arachnos”) i pierwszego tomu cyklu „Skągie utraconych ziem” zatytułowanego „Stoben”.

Ala to nie koniec dobrych wiadomości. Grzegorz Rosiński spotka się z czytelnikami także w Warszawie, Gdańsku i Wrocławiu. Spotkania te odbędą się na terenie „EMPIKów”. Szczegółowych informacji szukajcie wewnątrz numeru, w prasie lokalnej i internecie.

Kolejną wydaną jest antologia „Komiks”, prezentująca prace ponad dwudziestu polskich autorów młodego pokolenia, niajako sumując komiksowy dorobek lat 90-tych i pokazując rysowników, którzy mogą być w nadchodzącym stuleciu. Ten wydany będzie aktywnie, ale w małym nakładzie – szukajcie go na 60. rocznicę Festiwalu, w dobrych księgarniach i w naszym wysyłkowym klubie.

Pozdrawiam serdecznie i do zobaczenia w 60. rocznicę

Tomasz Kołodziejczak

PS Smutna wiadomość – plano „Gwiezdna Wojna Komiksu” została zamknięta. Ostatni, szósty numer, jest jeszcze w kioskach. Kolejna przygoda ze światem Lucasa najprawdopodobniej ukaże się w 61. rocznicę w ramach KSK.

WYSTĘPUJĄ:

str. 3 **ARMADA**
Ogień i Popiół
(sc. Marvon rys. Buchet)

str. 11 **KLUB ŚWIATA KOMIKSU**

str. 15 **SĘDZIA DREDD**
K. Wagner, rys. Davis

str. 21 **SINISTER & DEXTER**
sc. Aonett, rys. Gibson

str. 26 **PULP SCI-FI**
sc. Kennie, rys. Halsline

str. 31 **KONKURS**

str. 32 **MAPA PRZYGÓD THORGALA**

str. 35 **GDYBY THORGALA RYSOWAŁ...**

str. 39 **KALENDARYUM**

str. 40 **THORGAL A MITOLOGIA GERMAŃSKA**

str. 41 **FANTASTYCZNA PODRÓŻ**
Wodne Rusalki
(sc. Le Benedict, rys. Rosiński)

str. 46 **WYWIAD Z GRZEGORZEM ROSIŃSKIM**

str. 47 **VAN HAMME**

str. 48 **SKARGA UTRACONYCH ZIEM**

str. 51 **OPOWIEŚCI Z TELGUUTH**
sc. Moore, rys. O'Neil

str. 56 **KOMIKSENDENCJA**

str. 57 **NABUCHODINOZAU**
sc. L. erie, rys. W. en ocler

str. 59 **BRYGADA SPECJALNA**
(sc. i rys. Achde)

str. 61 **TITEUF**
(sc. i rys. Zep)

ŚWIAT KOMIKSU

WYDAWNICTWO EGMONT POLSKA
06-810 Warszawa, ul. Światła 16
Tel.: 625-10-08, fax: 625-29-49
© Egmont Polska 2000
E-mail: sk@egmont.pl

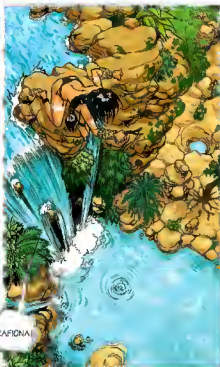
Redaguje zespół:
Tomasz Kołodziejczak
(redaktor naczelny),
Kasia Chamerańska,
Artur Szrejter

Opracowanie graficzne:
Krzysztof Winiarczyk

Okładka: Thorgal © LOMBARD

Redakcja nie odpowiada za treść zamieszczanych reklam.
Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca.

ARMADA: OGIEŃ I POPIÓŁ

WASZA WYSOKOŚĆ,
ZWIADOWCA ZOSTAŁ
NAMIERZONY U STÓP
TRZECIEGO WODOSPADU

TO DOKRZE.
PO ZACZĄŁEM JUŻ
TRACIĆ CIERPLIWOŚĆ

WODZĄ GÓR

ARMADA: OGIEŃ I POPIÓŁ

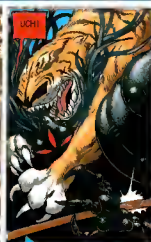
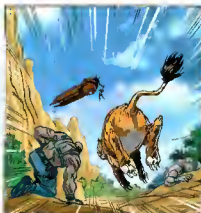

ARMADA: OGIEŃ I POPIÓŁ

ARMADA: OGIEŃ I POPIÓŁ

SC. MORVAN, RYS. BUCHET

ARMADA: OGIEŃ I POPIÓŁ

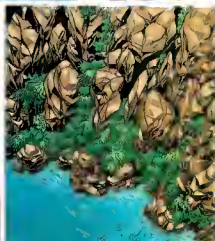
A NIECH TO!

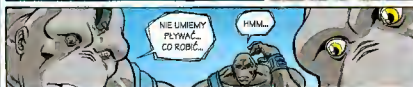
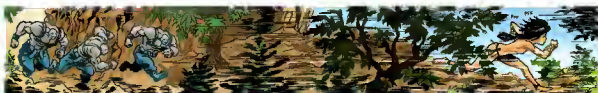
SHIVEL!

KUSZ SIĘ,
TY KUPO
ZŁOMU!

NO DÓŻ WASZA POSTOJNOŚĆ
MÓJ SYSTEM NIE ZAMIERA PROGRAMÓW
BOJOWYCH!

ARMADA: OGIEŃ I POPIÓŁ

ARMADA: OGIEŃ I POPIÓŁ

TEN CZWORNOG USZKODZIŁ
WIELE MOICH ODNÓG
TERMICZNYCH. MOJA
TEMPERATURA SPADŁA O 87,2%.
NIE WYTRZYMAŁ DŁUGO W TYCH
WARTOŚCIACH!

CO ZA BRAK
ORGANIZACJI!
ARMADA POWINNA
MI PRZYDZIAĆ
FRACJON
BOJOWYCH!

LEPIEJ SIĘ
SPRAWIŁ, NŻ TA
BANDA DOŻALNYCH
IDIOTÓW

SNIVELI WRACAJ
NA PROM!

SNIVELI GŁYBYSZ
MNIE!

FASCYNUJĄCE..

WASZA DOSTOJNOŚĆ,
ZAUWAŻYŁEŚ TEN
PRZEDMIOT? TO
ZAAWANSOWANE NARZĘDZIE!
I BEZ WĄTPIENIA – BRONI!

FAKT, ŻE POSIADAM
SIĘ NIA DOKŁADNE
STWORZENIE ŚWADZĄCE
ŻE OSIĄGNIĘŁO ONO
WYŻSZE STADIUM
EWOLUCJI.

ALÉ JEŚLI JEST INTELIGENTNE, JAK
WYJAŚNIĆ, ŻE ZWIADOMCY NIE ZAUWAŻYLI
GO PODCZAS POSZUKIWANIA? I GDZIE
ZNIKAŁ ZWIADOMCA, KTOREGO SZUKAMY?
DLACZEGO JEGO SYGNAŁ DOBIEGAŁ OD
TEJ DZIKUSI? I SKĄD TA
ISTOTA MIAŁA TAK DOSKONAŁY
ARTEFAKT? KTO GO WYKONAŁ?

DOBYĆ!!

ZAMARZAM TUTAJ!

PROSZĘ
SIĘ NIE
NIEPOKOIĆ.

JUŻ
PROGRAMUJĘ
TRASĘ
POWROTNA!

DLACZEGO CI GŁUPCY
NIE WYKORZYSTALI
BRONI, ŻEBY
POKONAĆ
PRZECIWNIKA?

SĄ ŻYWI POSKUSZENI
ROZKAZAŁEŚ IM
TYLKO SOKRYĆ
WROGA.

TYM RAZEM WYBĄM JAKIE
ROZKAZY! MACIE PROŚIĆ I POLICAĆ
DOKŁADNIE, UWAŻAJĄC NA WSZYSTKIE
DOSTĘPNE ŚRODKI!

PROM GOTÓWY, WASZA
DOSTOJNOŚĆ. PROSZĘ
ZAJĄĆ MIEJSCE.

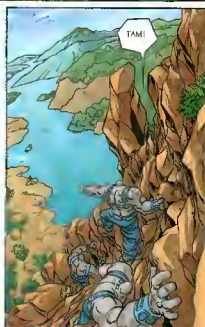

PRZERAŻ BAZE, ŻEBY
PRZYSŁALI SI POSRAJ!

ARMADA: OGIEŃ I POPIÓŁ

© DELCOURT 1998, fragment z albumu „SILAGE: A FEU ET A CENDRES” przeł. Marja Maliniewicz-Saniewicz

SĘDZIA DREDD

SZTUKA DLA SZTUKI

MEGA-CITY JEDEN TRÓJKA
FAKTYCZNY DZIEŃ SZTUKI
WŁADZE NIE ZAUWAŻAJĄ, ŻE ŻADNA
JAKA ZE STARYM MISTKIEŁ

POWINNIŚCIE SIĘ
PODDAĆ, KIEDY
MIELIŚCIE OKAZJĘ
NIE

GALERIA MALLORY'EGO

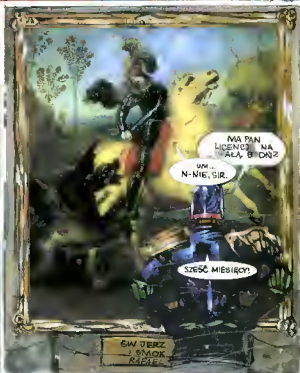
- WYSTAWA ŻYWEJ SZTUKI

OZCZĘDZILIŚCIE
WASZĄ GOLENIACZKĄ
KURSU SZTUKI
ULICZNEJ

JOHN
WAGNER

SIMON
DAVIS

JERZY
SZYMCZAK

CZY ZAŁWAŻYŁEŚ,
ŻEBY NIKTOS Z NAS
SIE RUDOZYŁ?

ODPUŚĆ
DOBIE TE
GADKE
CWANIAKU

WSZYSCY
ZDZISIAKOCIE MIAŁO
CHCE ZOBACZYĆ
WARTĘ TIWARTE

THE ARDEN
GRUNEWIE

ALE TO NIE SĄ
MĄSKII!

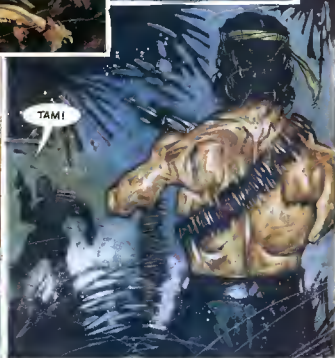
MY TAK
WYGLĄDAMY!

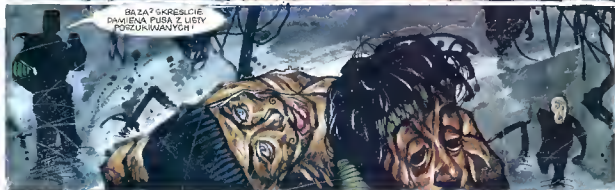
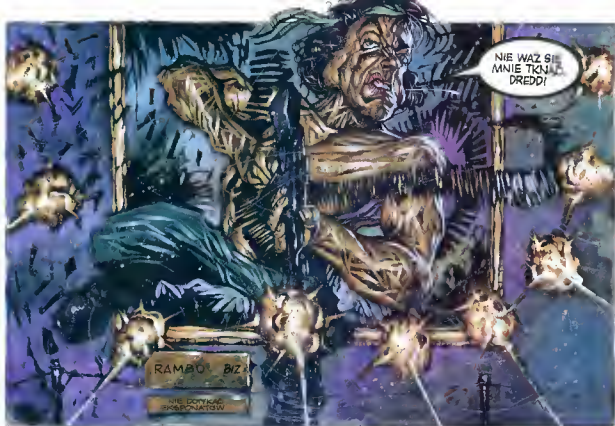
NIELEGALNI
PRZYJACZEL!

PUS
MUSI SIE
ODZIES TU
UKRYWAC

TAM!

OTO DOWIĄDŁE, MIASTO, KTÓRE
SIĘ ZACZYNA I NIGDY NIE KOŃCZY.

GODZINA DRUGA CZWARTĘ CZASU
ŚRODKOWOEUROPEJSKIEGO. PRZED
BAREM HOTELU SYZYGY NA KOŃCU
STRĄCIE SIDI CZARNA LIMUZyna
CZĘKAJĄC NIE WIADOMO NA CO.

...MAM DOŚĆ
KTÓRA
GODZINA?

DRUGA
DZIEŚNIEC.

SINISTER DEXTER

WAITING FOR GOD KNOWS

NIE PRZODZIE

PRZYJDZIE, REX POWIEDZIAŁ
WYRAŹNIE. CUERVO W KAŻDĄ
PIĄTEK PRZYKĄŻI DO BARU ŻE
BY SPRAWOZIĆ UTARG.

MOŻE. ALE GOSYŃ MIAŁ
ODROBINĘ ROZUMU
NIE WYSTAWIAŁBY
NOGA Z CIEŁA.

FAKT.

SCEN. I
DAN
ARNETT
RYSUJ.
JULIAN
GIBSON
TYSIA.
KESBIA
CHAMBERSKA

DRUGA TRZYCIEŚĆ
JEDEN...

NAPRAWDĘ MYŚLE
ŻE NIE PRZYJÓDZIE

STARY
WYLUZUJ...

PATRZ!
TO ON?

CHOLERA!

WIDZIAŁ
NAGŁĄ JAK
MYŚLIEŻ

SPOKO,
TO NIE ON

PODOBNY.

TAK
JAKBY

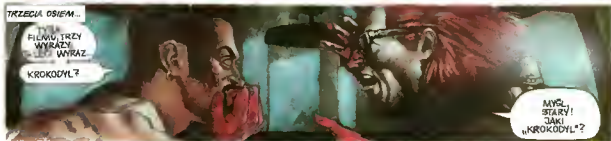
CHCESZ KAWY? TAM
DALEJ JEST BUDKA.

NO MOŻE BYĆ DLA MNIE
ESPRESSO... I COŚ
SŁODKIEGO

MASZ.

TO MOŻE
TRZY KÓBKI
CUKRU?

JAK ZAWSZE.

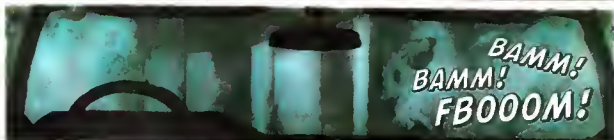

TEMPO!

BAMM!
BAMM!
FB000M!

NIE BYŁ ZACHWYCO-
NY, GDY NAS ZO-
BACZYŁ!

PEWNIÉ DŁATEGO
ŻE DOSTAŁ W PRE-
CIE PARĘ, KULEK.

ZJEZDZAMY!
OBUDZILIŚMY CHYBA
CAŁĄ ULICĘ!

MUSI BYĆ JAKIS
KATWIEJSZY
ZAWÓD. TYEKK
MI ODPAŁA.

TAKIE
ŻYCIE,
CHEPIE.

THE
END

CZUJEMY SIĘ JAK POD OSTRZAŁEM KŁIEK
ARTYLERYI, NOTOWALIŚMY GWIAZDZIKI
AZ DZIEŚIĄ OKROTNY WZROST CIŚNIENIA
OTA NAS CIECZĄ MIMO SKAFANA
DRA OCHRONNEGO, JEST ODCZUWALNY.

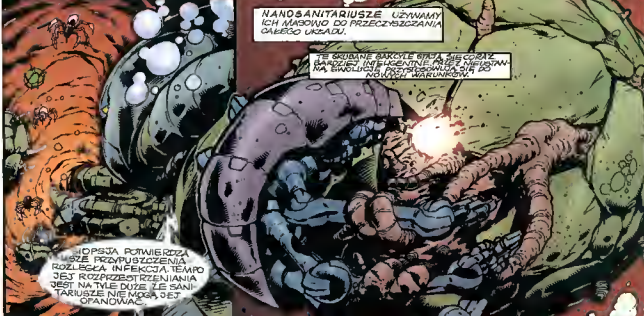
WŁASNIE SOBIE
PRZYPOMINAŁEM, DŁACZĘ
GD NIE CIECZĄ
TAKICH AKCJI

**PULP
SCI-FI**

CHIRURGICZNA PRECYZJA

OSTATNIE, GWALTOWNE SZARP-
NIĘCIE. PRZEBITYM SIĘ PRZĘZ
TKANKĘ, NAGŁĄ ZMIANA ŚRODO-
WISKA, OTACZAJĄCA NAS MATERIA
MA INNY KOLOR I KONSYSTENCJĘ.
JESTEŚMY NA MIEJSCU.

WITAMY W GORĄCEJ STREFIE.
POZA GRANICAMI
WIEDZY MEDYCZNEJ

NANOSANITARIUSZE UŻYWAMY
ICH MASOWO DO PRZECYŻYSZCZANIA
CAŁEGO UKŁADU.

TE ŚWIADANE BAKTERIE SĄTA SIĘ CORAZ
BARDZIEJ INTELIGENTNE. PRZYZYKLI-
NIA EWOLUCJĄ PRZYSTOSOWUJĄ SIĘ DO
NOWYCH WARUNKÓW.

WOPSYJA POTWIERDZA
WSZE PRZYPUSZCZENIA
ROZLEGŁA INFЕКCJA. TEMPO
JEJ ROZPRZESTRZENIANIA
JEST NA TYŁE DUŻE. ŻE SANI-
TARIUSZE NIE MOGĄ JEJ
OPANOWAĆ.

KOLEJNE INTELIGENTNE, ZMUTO-
WANE DROBNOUSTROJE SANITARIU-
SZE ŚWIETNIE POWSTRZYMUJĄ INTRU-
ZÓW DOPÓKI NIE WYKROCHYMY DO AKCJI.

TO WSZYSTKO TECHNIKA.
ALE WSPÓŁCZESNA MEDYCYNA
NIE POTRAFI SIĘ OBEJŚĆ BEZ
DZIAŁALNOŚCI CZŁOWIEKA.

GOTOWOŚĆ
BOJOWA!
WIRUS ZA BARDZO
SIĘ NAMNAŻA.

ROZPOCZĄĆ
WYPALANIE. NANOSANI-
TARIUSZE MOGĄ WSPÓCZĄĆ
PROCEDURĘ REGENERACJI
DOPÓRO ROZKŁADAJĄM
OCZYSZCZENIU TERENU.

WILKO.
CO Z TOBĄ?

WŁĄCZ TROJKĘ, A JA
BĘDĘ KONTYNUOWAĆ MISJĘ
SZĘ ZNALEZĆ ŹRÓDŁO
INFEKCI! PÓWSTRZYMAĆ DAJSZE
NAMINAZANIE WIRUSA

BRÓW BIOLOGICZNA, DO TEJ
PORY TWÓRCYŁA JA, SZTAŁE
BIOCHEMIKÓW WIEDZĄCICH
W KOMFORTOWNYCH, BEZ-
PIECZNYCH LABORATORIACH,
I BAWIĄCICH SIĘ NOWYMI
WIRUSAMI I SZCZEPIONKAMI

MAM, DZIWIŁ
JAKIE! OBIEKTY
PRZED NAM!!

WRAZ Z ROZWOJEM
NANOTECHNIKI
SZYBKO SIĘ TO
ZMIENIA

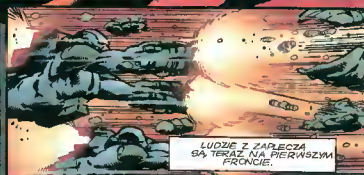

MARTWE
KRWINKI, CAŁE
MNÓSTWO! ANI CHYBI,
ŻE SIĘ ZAMIAJĄ SIĘ,
DO TRÓDKA
INFEKCI!

UWAGA!
WIEDZA, ŻE
NADCHODZIMY.

W KONIECU
TO INTELIGENTNE
BĄKCYŁE.

LUDZIE Z ZAPLECZA
SĄ, TERAZ NA PIERWSZYM
FRONCIE.

INTELIGENTNY WIRUS
ATAKUJE WSZYSTKO
POZA SAMYM SOBĄ..

JESZCZE KILKA TAKICH MUTA-
CJI GENOTYPU, A BĘDZIEMY
ZMUSZENI ZNALEZĆ NOWY SPO-
SÓB RADZENIA SOBIE Z TYM
SZCZEPKIEM.

'ISTNE PIEKŁO'
SĄME
NIESPODZIANKI!

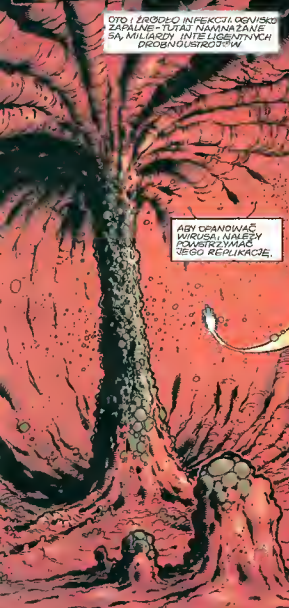

ZAPAKO MNIE
SZEFIE!

WYGLADA NA TO,
ŻE DALEJ NIE PRZESŁĘ
PODĄGIE SIĘ STĄD
WYNIŚC!

WŁĄCZ TROJKE!
DO ZOBACZENIA
W WIELKIM ŚWIECIE!

OTO I ŹRÓDŁO INFEKCI. OGNIŚKO
ZAPALNE - TUTAJ NAMNAŻANE
SĄ MILIARDY INTELIŻENTNYCH
DROBNOUSTROJÓW.

PO TO WŁASNIE
TU JESTEM

SKAFANDER BOJOWY WYPRO-
SAŻONO W ŁADUNKI WYBU-
CHOWE ZE ZŁECZENIA
SET KILKULESI DZIAŁAŁI
WAD - SIĘ PO KONKUR-
SOWO

ABY OPAKOWAĆ
WIRUSA, NALEŻY
POWSTRZYMAĆ
JEGO REPLIKACJĘ.

NACIERAM

GŁOŚNIŁ
PRAWNIE!

WYDZIE!

MISJA ZAKOŃCZONA

PRZERWAŁEM NEURONOWE PODĄ-
CZENIE ZE SKAFANDREM-SANITA-
RIUSZEM I WROCIŁEM DO WÓZECZ-
NIWIATA, GDZIE WSZYSTKO JEST
KILKA MILIONÓW RAZY WIĘKSZE.

JAKIEŚ
PROBLEMY?

MIELIŚMY RACJĘ
CO DO TEGO SZCZEGÓŁU
PODDAJE SIĘ, WIĘKSIWIE
KOLEJNEJ MUTACJI GENE-
TYCZNEJ PRAWDOPODOBNE
PRZYJMIE JESZCZE BAR-
DZIEJ ZAGADKĄ, FORN

JAK
PACJENT?

STABILNY
ZNACZNA CZĘŚĆ TKANEK
ULEGAŁA USZKODZENIU, ALE
ZDOŁALIŚMY OPRĄDOWAĆ
DROBNOUSTROJE

ZOBACZYMY
JESZCZE SPOŁO
TAKICH USZKODZEŃ
PIERWSZY BATALION
ROZPOCZĄŁ ATAŁĄ
NA OGNISKO ZAPALNE

PRZYWIEZĆ NASTĘ-
PNIEGO PACJENTA NA
OPERACJĘ, ZEBYŁO GOTÓW
DO WKROCZENIA

ZANÓSI SIĘ
NA PRACOWITĄ
NOCKĘ...

KONWEL

CO TY WIESZ O... THORGALU?

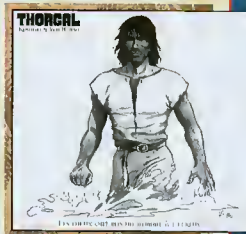
Nie ukrywamy, że pytania nie będą łatwe. Ale mamy nadzieję, że nagrody, a które będziecie walczyć, warto są odrobiny wysiłku. A będzie to:

5 PŁYT KOMPAKTOWYCH Z MUZYKĄ DO KOMIKSU „THORGAL”

Saga z przygodami Thorgala liczy na razie 25 odcinków.

Jej autorzy stworzyli świat pełen emocji i pasji, które okazały się wspaniałą inspiracją dla Philippe'a Mailempe i Henri-Denis'a Golenvaux.

Obaj panowie już od najmłodszych lat czytali przygody Thorgala. Ta fascynacja przyczyniła się do skomponowania muzyki specjalnie dla miłośników Thorgala. Na płycie znajduje się dwanaście utworów przeznaczonych do słuchania podczas lektury. Płyta powstała z inicjatywy wydawnictwa Lombard. Warto dodać, że w produkcji płyty uczestniczył Eric Mauquet, członek sławnej grupy Deep Forest.

Rysunek 1.

Rysunek 2.

- 1 Kim byli Radon, Tabor i Koltar?
- 2 Jak brzmi w języku Xinjinsów określenie „ten, który widzi”?
- 3 Jak nazywała się brama w zamku Życiowych prowadząca do drugiego świata?
- 4 W którym albumie Thorgal spotkał się z Karshanem D'Urizen?
- 5 W jaki sposób zginął Hog?
- 6 Jaka gra umiiali sobie czać Ivaldir i Nidhogg?
- 7 Ile rak miał Hjalmgunnar?
- 8 Jak miała na imię żona Orwolda?
- 9 Ile razy Thorgal został zabity?
- 10 Kto był dowódcą statku przedstawianego na rysunku nr 1?
- 11 Jaki napis był wygrawerowany na bransoletce widocznej na rysunku nr 2?
- 12 Jaka nazwę nosił zielony pierścień przedstawiony na rysunku nr 3?

Wśród osób, które przysłały poprawne odpowiedzi na WSZYSTKIE pytania, razlasujemy pięć płyt kompaktowych z muzyką do komiksu Thorgal. Prosimy o przesłanie odpowiedzi na kartkach pocztowych na adres:

Świat Komiksu,
ul. Srebrna 16
00-810 Warszawa

lub pocztą elektroniczną na adres:
sk@egmont.pl.

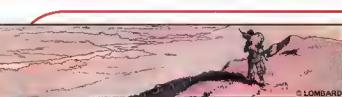
Rysunek 3.

MAPA PRZYGÓD THORGALA

tem jeden umowny punkt na mapie, któremu odpowiadaby najbardziej charakterystyczne miejsce, pokazane w tym epizodzie. Z oczywistych względów nie było mowi o umieszczeniu na mapie takich krajów, jak Asgard, Kraina Cieni czy kraina Giganotów. W przypadku wypraw Thoręga do innych światów miejsca na mapie odnoszą się do punktów, z których bohater wyruszał.

grywa się on w Ameryce, ale gdzie dokładnie? Mamy tu pustynie, tropikalne lasy, wielką rzekę, miasto-pueblo i azteckie piramidy. Po dłuższych wahaniach postawiłem właśnie na Azteków i Meksyk, odrzucając propozycję przez niektórych konsultantów opcję „inkaską”, która przeniosłaby akcję w dzicz Amazonki.

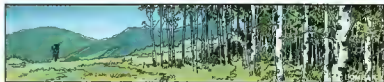
Swego rodzaju somowadę była wskazanie miejsca akcji „Władcy gór” w regionach alpejskich. Przeciw tej lokalizacji przemawia fakt, że Thoręgal wpłynął się w tę kabołę się w trakcie kannej wędrówki do Northlandi, co przemawiało

Wskazanie na mapie naszej planety miejsc, w których rozgrywa się akcja poszczególnych przygód Thoręgala jest zadaniem tak trudnym, że niemal niewykonalnym. Akcja cyklu opowiada o Synu Gwiazd i jego rodzinie osadzonej jest w bardzo umownym okresie historycznym i rów-

NA TROPACH THORęGALA

nie umownych miejscach. Uważni czytelnicy komiksów Rosirskiego i Van Hamme'a zauważą z pewnością, że bohaterowie w swych wędrówkach starannie omijają znane z ziemskiej historii miejsca, zaś kraje, które odwiedzają, stanowią częsta połączenie cech kilku krajów rzeczywistej Ziemi. To umożliwiło autorom nadanie opowiadan, przez nich historii, cech uniwersalnych, a dodatkowo swobodną kreację wspólnot, efektownych i barwnych krajów. Wszystkie one są tworem wyobraźni, ale pełno w nich odniesień do miejsc rzeczywistych, których identyfikacja mogłaby być świetna, choć zmuszą zabawa dla Thoręgala i jego zapalczywców.

Zaproprowane tu użytkowanie miejsc akcji poszczególnych epizodów serii wymaga krótkiego komentarza. Po pierwsze, wskazane na mapie miejsca mają charakter umowny, a prawie każde z nich dąłoby się z tych czy innych względów zakwestionować. W którym punkcie rozległego wybrzeża dzisiejszej Norwegii leżała wioska Wikinów, w której wychował się Thoręgal? Gdzie leży samotna wyspa, gdzie bohater z rodziną znalazł schronienie przed światem? Gdzie leży kraina Qa? . Nie ma jednej odpowiedzi. Dlatego, przygotowując mapę, nie siliłem się na dogłębne studia geograficzne czy historyczne. Każde ze wskazanych na niej miejsc jest umowne, ustalane na podstawie zawartych w komiksach informacji i uproszczonej wiedzy o warunkach panujących w różnych krainach geograficznych. Nie zawsze jest to jedyne możliwe użytkowanie i często same komiksy zawierają przesłanki dla innych rozwiązań. Na przykład geograficznych purystów spróbuj wyłomaczyć się z poszczególnych decyzji. Przedtem jeszcze jedna zastrzeżenie: akcja niektórych albumów rozgrywa się w wielu odległych miejscach, lecz dla uproszczenia każdemu epizodowi przypisa-

Zatem da rzeczyć: w przypadku pojawiającej się w wielu albumach wioski Wikinów Gandolfo Szalonego kryterium była raczej oczywiście – gdzieś na północnym wybrzeżu Norwegii Tytułowa Wyspa Lodowych Móz z drugiego epizodu? Tu już można była wybierać: Islandia, może Wyspa Niedźwiedzia, inne skute łodem skrawki ziemi, rozrzucone między Norwegią a biegum? Wybrałem stosunkowo niewielką wyspę Niedźwiedzią.

Trzeci epizod z krajem Aran i Jezorem Bez Dna: tu oszczędziłem sobie badań głębokości europejskich jezior i wskazałem miejsce na południu Skandynawii, kierując się sugestią, że po opuszczeniu wioski Wikinów Thoręgal i Aaricia podróżują konna, nie mogli więc znaleźć się na kontynencie po naszej stronie Bałtyku. Dla odmiany własne zniszczając przez nojeżdżów w albumie „Czarna Galera” użytkowałem na Jutulandii – tu decydująca rolę odegrał dostęp do morza, po którym mogłaby krążyć galera z Brek Zanith. Sama Brek Zanith umieszczałem na wschodnim wybrzeżu Szokai – tu mogłoby odbyć się efektowna, choć nieudana inwazja Wikinów. Na Wielkiej Brytanii mogłaby też rozgrywać się akcja ziemskiej części albumu „Ponad Krainą Cieni” i „Czarna Galera”. Co zaś do wyspy Thoręgala – to jak wiadomo, nie ma jej na żadnej mapie, ale sądzę, że leży gdzieś na Morzu Północnym.

Osobnym problemem jest wskazanie miejsca akcji cyklu „Kraina Qa”. To oczywiście, że raz

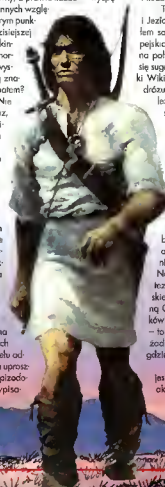
znowu za Skandynawią. Przeważały tu jednak moje nieodparte skłonności z nieco bardziej południowymi regionami Europy.

Nie budzi większych wątpliwości ulokowanie akcji „Słonecznego miecza” i „Niewidzialnej forticy” na zrywanych równinach Ukrainy. Czy Wielki Thoręgal ma być nieco bardziej na południe, czy nie? Gdzie umiejscowić zamek Shiga-na Beziłotnoga? Ja postawiłem na Skandynawię, ale pewnie można inaczej.

Ostatnie epizody serialu otwierają nowe pole dla popisu dla domarzących „Thoręgala geografa”. Bohater wyrusza na południe i trafia na nieznany wysep, zamieszkały przez lud o wyraznie hellenistycznym pochodzeniu. Czy wyspa Archelii szukać na Oceanie – jak ja – czy na Morzu Śródziemnym... Za Oceanem przemawia kurs łodzi bohaterów – na południe, bez zbaczania na wschód. Gdyby wyspa Archelii leżała na Morzu Śródziemnym – dalszą wędrówkę zagroziłby im kontynent afrykański. Tymczasem na początku „Błękitnej zarazy” bohaterowie płyną wzdłuż wybrzeża na południe. Gdzie z kolei rozgrywa się sama „Błękitna zaraza”? Wiadomo, że w Afryce. Ale znowu mamy tu pustynie, dżungie, odśnieżoną górę, deltę wielkiej rzeki. Może chodził tu o Kilimandżarę i dorzecze Konga. Tu jednak pojawia się kwestia odległości. Czy w dziesięć dni rejsu (bo tyle trwało podróże z wyspy Archelii do księstwa Zhar) można niewielką łodzią opłynąć pół Afryki? Poza tym samo księstwo ma raczej mauretański koloryt; mieszcząc się bliżej równika musiałoby mieć w sobie więcej z kultury czarnej Afryki. Sądzę jednak, że spalanie z ludami czarnymi jak smoła Thoręgal i jego najbliżsi mają już coś przed sobą.

Zamieszczona w „Świńcie Komiksu” mapa przygód Thoręgala Aegirsona nie jest żadną kanoniczną, jedynie służącą mapą. Nie potrobowali jej autorzy cyklu, a jedynie oni byłoby władni rozwinąć wszelkie wątpliwości. Nasza mapa jest jedynie propozycją, zaproszeniem do zabawy, do tworzenia własnych jej wersji. Chyba nie znalazłbyś dwóch identycznych.

Wojtek Birek

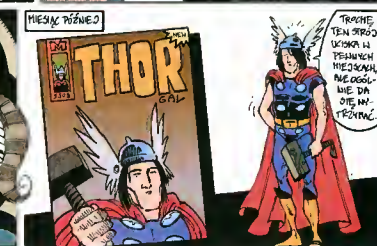
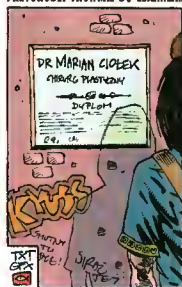
GDYBY THORGALA RYSOWAŁ ... TOMASZ LEŚNIAK

GDYBY THORGALA RYSOWAŁ ... MICHAŁ ŚLEDZIŃSKI

PRZYCHODZI THORGAL DO LEKARZA...

GDYBY THORGALA RYSOWAŁ ... PRZEMYSŁAW TRUŚCIŃSKI

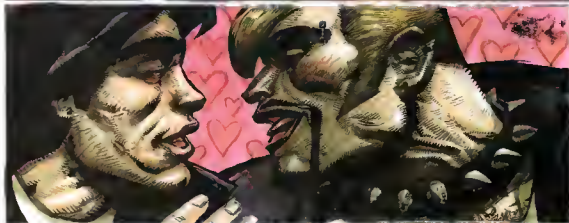
ILEŻ TO PRZEDMINKÓW, BIEŻĄ SIĘCZE THORGAL
ABY ODNALEZŁ DLA SWOICH RODZINY UPRAŻNIONY
SIKÓŁ I MAC - UKOCHAŁO, AARICIA WYCHOWY-
WAŁ DZIECI, DLA NICH BEZ WAHANIA
ODDAŁBY ŻYCIE / TA BITWA ROZSTRZY-
GNIŁA O WSZYSTKIM... ZASTĘPY BOGAN
I LUDZI PRZECIWKO LEGIONOM GEMINGA

STOP AKCJA!!!
DZIĘKUJĘ WSZYSTKIEM,
TO BYŁO ŚWIETNE UJĘCIE!
PRZYPOMINAM, ŻE JUTRO
NAGRYWAMY
OD 9 RANO

GDYBY THORGALA RYSOWAŁ ... PRZEMYSŁAW TRUŚCIŃSKI

P. TRUŚCIŃSKI

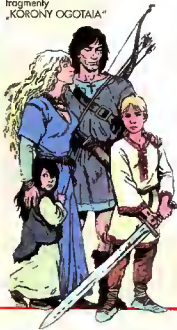
A. GRZESIOŁA

→ KACZĘTA, AC – "KACZKI DODAJĄ, ŻE NA THORGALU SIĘ WYCHOWAŁEM" →
→ ROŚNĄCEGO OGRANICZAJĄ CENIE JAKO ARTYSTY I CZŁOWIEKA...

KALENDARIUM

Osobom, które czują się nieco zagubione w rozległym świecie Thargala, dedykujemy nasze kalendarium. Oto wszystkie albumy i krótsze opowiadania, uporządkowane według chronologii wydarzeń.

- ♦ fragmenty „WŁADCY GÓR”
- ♦ ZAGINIONY DRAKKAR
- ♦ z albumu „GWIEZDNE DZIECKO”
- ♦ METAL, KTÓRY NIE ISNIAŁ
- ♦ z albumu „GWIEZDNE DZIECKO”
- ♦ GÓRA ODYNA z albumu „AARICIA”
- ♦ TALIZMAN z albumu „GWIEZDNE DZIECKO”
- ♦ PIERWSZY ŚNIEG z albumu „AARICIA”
- ♦ HOLMGANGA z albumu „AARICIA”
- ♦ IŻY TJAHZI z albumu „AARICIA”
- ♦ ZDRADZONA CZARODZIEJKA
- ♦ z albumu pod tym samym tytułem
- ♦ PRAWIE RAJ...
- ♦ z albumu „ZDRADZONA CZARODZIEJKA”
- ♦ WYSPA WŚRÓD ŁODÓW
- ♦ NAD JEZIOREM BEZ DŃA
- ♦ CZARNA GALERA
- ♦ PONAD KRAINĄ CIENI
- ♦ UPADEK BREK ZARITHA
- ♦ ALINOE
- ♦ ŁUCZNICY
- ♦ KRAJNA QA
- ♦ OCZY TANATLOCA
- ♦ MIASTO ZAGINIONEGO BOGA
- ♦ MIĘDZY ZIEMIĄ A ŚWIATEM
- ♦ fragmenty „KORONY OGOTAIA”
- ♦ WŁADCA GÓR
- ♦ WILCZYCA
- ♦ STRAŻNICZKA KLUCZY
- ♦ SŁONECZNY MIECZ
- ♦ NIEWIDZIALNA FORTECA
- ♦ PIĘTNO WYGNAŃCÓW
- ♦ KORONA OGOTAIA
- ♦ GIGANCI
- ♦ KŁATKA
- ♦ ARACHNEA
- ♦ NIEBIESKA ZARAZA
- ♦ fragmenty „KORONY OGOTAIA”

Mitologia germańska w świecie Thorgala

Jeden z najpopularniejszych cyklów komiksowych świata, przygody Thorgala Aegirsona, zawdzięcza swoją sławę kilku przyczynom. Po pierwsze, pełnemu przygodę scenariuszowi Jeana Van Hamme'a, a po drugie, żywym, realistycznym rysunkom Grzegorza Rosińskiego, a po trzecie – zastosowaniu modnych od wielu lat realiów fantasty historycznej. Historyczność tej odmiany fantastyki polega na umieszczeniu akcji w dawnych czasach – w przypadku Thorgala jest to średniowieczna Skandynawia, oczywiście wikingów. Autorzy komiksu musieli nie tylko przywołać sobie realia wczesnośredniowiecznej Skandynawii, ale także obyczaj i wizerunki zmiatających ją wikingów.

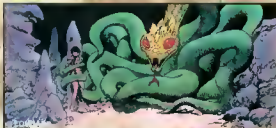
Powstała więc podstawowe pytanie: czy Van Hamme i Rosiński znają się na mitologii germańskiej, oraz czy potrafili ją zgrać i nie ukazać?

Odpowiedzi nie ma co przeszuwać na koniec artykułu, znają się i to bardzo dobrze, co znakomicie widać niemalże w każdym odniku przygód Thorgala. Ktoś może jednakże zwrócić bardzo swobodnie podejście autorów do tych kwestii, gdyż na przykład inaczej ukazują węża Nidhögga niż był on przedstawiany w mitologii, czy też wprowadzają postaci zupełnie nowe, jak Strażnik Kłuczy. Zgodzi się, że w mitologii germańskiej Nidhöggi był nie tyle groźnym i inteligentnym, co szalonym potworem z podziemi, a Strażnika nie występowało. Ale należy pamiętać, że podstawową kwestią cyklu o Thorgalu nie jest opowieść historyczna! Należy do gatun-

krairie umarłych (a Nifheim chodzi także w przypadku, kiedy bohaterowie wspominają Siedlisko Śmierci). Wollhalli, wymyślonej w komiksach, w tym wykazie nie należy umieszczać, gdyż nie był to świat, a jeden z pałaców Odyna, znajdujący się w Asgardzie. W komiksie więcej nazw światów nie pada, ale Thorgali (najpierw jako dziecko, a potem jako dorosły, przenosi się do innych rzeczywistości, odcinając od naszej przelicznej brami, pilnowanymi przez Strażniczkę Kłuczy. Gości u krasnoludów (mitologiczny Szwabheim – Kraina Ciemnych Ałłów, czyli krasnoludów), u albrzyków (Jotunheim/Hrimfursheim – Kraina Oszołomych Albrzyków). Nie wspominają natomiast autorzy o pozostałych krainach znanych z mitologii: a Muspelheimie – Krainie Płonących Albrzyków, a Wanaheimie, a drugim obok Asgardu kraju bogów, i o Alfheimie – Krainie Ałłów. Może kiedyś doczekamy się na przygodzie Thorgala na pełnej wulkanów ziemi Płonących Albrzyków...

W komiksach widzimy też całą paletę mitologicznych stworzeń i potworów – począwszy od bogów, jak Odyn, Thor, Aegir, Frigg, Freya (czy nieznany z mitologii Vignir, który jest połączeniem postaci boga skódo Brolegiego Lisepego boga Hóla), przez albrzyki – okrutnego Hjalmgunnara i liczny dwór królestwa Geirroada, zlego węża Nidhögga, światła elfy (Ałły), wciągające ludzi w pułapki niozy, aż po krasnale, stanowiące w komiksie połączenie mitologicznych krasnoludów ze znanymi z baśni młocznymi w czarnych czapkach. W większości przypadków wiążą autorów kamiksu nie odpowiadała przekazom mitologicznym, ale jedna jest pełna – na takim przedstawieniu tych postaci bardziej wyglądałaby strona kamiksu A i dalej pamiętajmy, że jest to świat fantazy, gdzie rozważana alternatywa są jak najbardziej na miejscu.

W rozwinięciu mitologii germańskiej autorzy kamiksu tak, czasami bardzo daleko – wszystkie rozważania o lasie, który może na zmienił jedynie herolozymni czynami lub wyrażeniami, to bardzo nowoczesna wiąża germańskiego wizerunku, że wszystko „zostało zapisane”. Jeszcze bardziej oryginalnie przekaz szwabyński został przez Van Hamme'a zmienił przez silne wtręty chrześcijańskie – wszak Thorgali to ucieleśnienie ideału chrześcijańskiego rycerza ze średniowiecznych pieśni! Nie ma nic wspólnego ze światem wikingów, nie pasuje do niego kompletnie – i dlatego właśnie ciągle musi uciekać, gdyż jest w konflikcie z zionkami swojej żony, którzy nie potrafią go zrozumieć. Obietnica, co by zrobił, zawsze pozostanie dla wikingów kimś obcym. Ale rozpatrywanie symboliki postaci Thorgala to już materiał na zupełnie inny artykuł. Wystarczy tylko powiedzieć, że jego imię i patronimik pochodzą od dwóch bogów: Thora, pana burzy i samotnie walczących bohaterów, oraz Aegira, albrzyka zmielenego w bóstwo, władcy odmetów marskich. Dlatego tak go nazwano? Odpowiedź znajdziemy w jednym z komiksów.

ku fantazy, w którym wolno dowolnie rozwijać wątki znane z przekazów historycznych czy mitologicznych. Dlatego też w świecie Thorgala krasnale są małe, jak w naszych nowoczesnych wyobrażeniach, a nie duże (prawie tak duże jak ludzie) jak w mitologii germańskiej.

Z tego „somego powodu” rzeczywistość Thorgala (jaka „tu i teraz”) dzieje się po Ragnarök, wielkiej bitwie między bogami i albrzykami. Tymczasem rzeczywistość mitologiczną zaskłada, że Ragnarök odbywa się dopiero w przyszłości, a będzie oznaczał kras światła bogów, albrzyków i ludzi. Następnie wprowadzi po nim odczyszczenie, ale w Gmli („nowym”) Asgardzie ponownie będą już inni bogowie, a ludzkość będzie „lepsza”, zaś wytracenie została wszelkie połowry. Tymczasem u Van Hamme'a i Rosińskiego Ragnarök nastąpił, ale tak naprawdę nic się nie zmieniło: jest Asgard i stolicy bogowie, ludzie są tak samo ułomni jak kiedyś, a na świecie panoszą się połowry. Po prostu autorzy w sposób dowolny wykorzystali wątki mitologiczne, robiąc z nich alternatywny wizerunek religii wikingów.

Wspomniałem o „świecie” – tak naprawdę, zarówno w mitologii, jak i w komiksach o Thorgalu istnieje wiele światów. Strażniczkę Kłuczy wspomina nawet a ich nieskończoną ilość – i tu znów mamy licznik postaci autorów – oczywiście po to, aby wyrazić ich utwór. Warto dodać, że dani Germańowie nie znali pojęcia nieskończoności... I tak Van Hamme pisze o Asgardzie – siedlisku bogów, Midgardzie – ziemi ludzi, Nifheimie,

Artur Szarek

FANTASTYCZNA PODRÓŻ

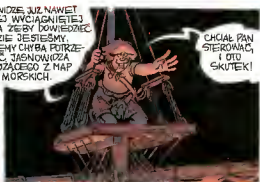
WODNE RUSAŁKI

AHOJ, MAC!
I CO, MOŻE W KON-
CU POWIESZ MI,
CO TAM
WIDAC
Z GÓRY?

NIE WIDZE JUŻ NAWET
SWOJEJ WYCIĄGNIĘTEJ
REKI, A NIEBY DOWIEDZIEĆ
SIĘ, GDZIE JESTEŚMY.
BĘDZIEMY CHYBA POTRZE-
BOWAĆ JAKOŚ WIDZA
WROŻĄCEGO Z MAP
MORSKICH.

CHCIAŁ PAN
STEROWAĆ,
I OTO
SKUTEK!

KĄTWO
POWIE-
DZIEĆ:
SCHODZIĆ
W TEJ
MGLE

TO PAN,
KAPITANIE?

AAAA!
WROŻKA!

WYSTARCZY
JUŻ COS
ZOBACZY-
ĆEM!

SKOŃCZYŁŚ
Z TYMI
KRZYKAMI?
SCHODZISZ
CZY NIE?

DOBRE MI TU,
BAROZO WYGOD-
NIE I PRZEWIE-
NIĘ. I W DOB-
LE DOBRA-
NOC, KAPITA-
NIE!

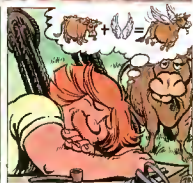

KILKA GODZIN POZNIJ...

HEJ,
MAC
ATERAZ
COS
WIDZISZ?

EESE...
TYLKO
KROWE...

* W OZKOCII WRÓDKI SĄ NIEPRZEDZIAWNYMI ISTOTAMI

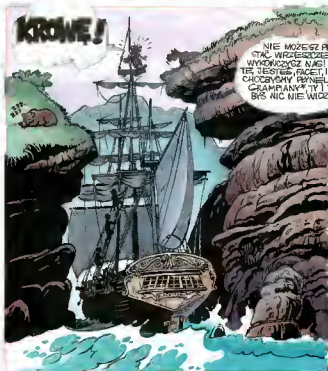

SC. SMIT LE BENEDICTE, RYS. ROSIŃSKI

FANTASTYCZNA PODRÓŻ

WODNE RUSALKI

* GÓRY W SZKOCY!

FANTASTYCZNA PODRÓŻ

WODNE RUSAŁKI

Z GORY SIĘ PISZĘ NA
BYŁE ROZBITKEM
NA TĘJ
WYSPIE!

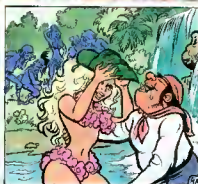
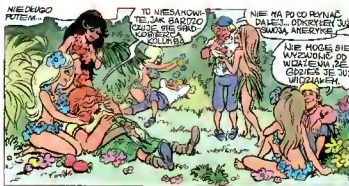

SC. SMIT LE BENEDICTE, RYS. ROSIŃSKI

FANTASTYCZNA PODRÓŻ

WODNE RUSALKI

FANTASTYCZNA PODRÓŻ

WODNE RUSAŁKI

© EDITIONS DU LOMBARD 1986 z albumu „LES DÉSSEINS D'EAU” przez Dagmarę Orléna

NA SIÓSTR... A PSIAKREW!
NIE MA NA TO POWIEDZENIA
W JĘZYKU
SZKOŁKIM!

NIE MARTW
SIE W ANGE-
LSKIM TEŻ NIE

MYŚLIZ,
ZE INNI...

HMM, TO CHYBA
KAPITAN
I CHŁOPAKI

CHCIAŁEŚ PO-
WIEDZIEĆ...
WODNYM. MOWI-
ŁEM WAM ŻE MIAŁ
ZNANYM WYGLĄD

TO CO
ROBIMY?

ŻONA WATTA DOPIERO
SIE UCHĘSZY, JAK WROCIMY
BĘDZIE NAM PEWNIIE
WYRZUCAŁA, ŻE NIE DOŚĆ
GO PILNOWAŁEM. NO,
WROCIMY WSZYSTKI
NA STATEK.

WISZCIE-
GO RANKA

! PO TYM WSZYSTKIM, CO
NAPISAŁ W KSIĘDZIE POKA-
DOWEJ TO BIE TO WYŚWETKO
JEDNO, CO? BRANO, CO ZA
ENTALNOŚĆ!

CO CHCESZ
SPROBOWAĆ?

TO, MOJA DROGA
NIE JEST DLA
DELIKATNYCH
GARDZIOŁEK

NO NIE, PROSZĘ...
WIDZĘ, ŻE SIE
NIE KRĘPUJESZ!
ZRESZTĄ, WYGLĄDASZ
W TYM KAPELUSZU
ŚMIESZNIE!

COBIEŻ, TO KAPITAN I HIEŻ, CHŁOPAKI, KUM JEST
AUTOCOTUM NA MARIŻCINA, WŁOCE Z ZEBRO.
DROGIE GO INNYM, JEŻELI CHUŻOZI O BANA KAPIT-
TANIE, TO GO BYSMY Z ROBIŁI KOW-
KURS NA NAŚMIESZNOŚĆ
WYGLĄDA JACEGO, TO TYM
KAZEM NIE JE-
STEM PEWNIEN
WYKAZAŁ
NIEKILK
ANGLIKEN

KIEDY WSZYSTKO WURCIEŁO JUŻ MNIEJ WĄCIEJ DO
SŁOŻE

I W TEN
SPOŚOS...

ZDAJE SIE, ŻE
KTOŚ Z CHŁOPA...
PRZYWISŁE TROCHĘ NA-
GICZNEJ WODY W BOKA-
KU, KAPITAN CHCIAŁ CHY-
A ZROBIĆ NAWI KA-
WIAŁE

TALE ŻE
MĄCOWA NA-
WET W TĘD PO-
CI ZOSTAŁ TAK
CHARAKTEREK?

KONIEC

GRZEGORZ ROSIŃSKI

ODPOWIADA NA PYTANIA CZYTELNIKÓW

zawarto jest informacja o kompozycji strony, podziału na kadry. Poza tym krótki opis każdego obrazka, tylko sprawy ważne dla historii, no i dialogi.

Ta scenarzysta decyduje o podziale na strony. On ustala rytm opowiadania. A ja jestem reżyserem całości. Dostosuję scenariusz i mam prawo, nie zmieniając historii, wprowadzić swoje rozwiązania, oczywiście w porozumieniu ze scenarzystą. Jeśli on zgadza się ze mną, zmieniamy jakiś detal. Scenarzyści, z którymi współpracowałem do tej pory są totalnie literaccy do tego stopnia, że jakiegoś nie są wizualni. Żaden z nich nie jest w stanie niczego narysować. Ja nie potrafiłbym pracować dla scenarzysty, który byłby jednocześnie rysownikiem, bo miałby gotową koncepcję wizualną.

SK: Jak wpływ ma scenarzysta na wygląd postaci, ludzi i potworów?

GR: Minimalny. On mi tylko sugeruje, jak powinien wyglądać. Piśzę mniej więcej, jak on sobie wyobraża tę postać. To jest kwestia zaufania. Ja robię casting na podstawie historii. (Używam określeń filmowych, bo tu obowiązuje ten sam język.) Dobieram aktora, który najlepiej zagro przeznaczoną dla niego rolę.

SK: Ile czasu trwa praca nad jedną planszą?

GR: To bardzo różnie, bo mogę zrobić planszę dałbym, planszę na tydzień, a może być tak, że przez dwa tygodnie niczego się nie dotknę. Ale uważam, że nawet kiedy nie rysuję, jest to rodzaj pracy.

SK: Jakich materiałów używa Pan do pracy?

GR: Bardzo różnych. Nie mam ulubionych. Kiedyś zachwycał się art-penem, kiedyś było to pióro, pędzelek. Teraz rysuję wszystkim naraz.

SK: Czytelnicy prosili o rozszyfrowanie tajemniczego napisu: „Kolory: Graza”, który pojawił się w ostatnich albumach.

i każda inna. Nastrój, klimat, gry kolorami, światłem, kolor kostiumu to przecież terminy wyjęte ze scenografii. Graza przyjęła taki pseudonim, bo trudno było wymówić jej nazwisko.

SK: Na jakim etapie są prace do następnego Thorgala?

GR: Na razie zajmuję się czymś innym. Właśnie w tej chwili rysuję cmentarz w Wichita, dwóch grobarzy, świt, cztery trumny, bo właśnie dzień wcześniej był napad na bank... po prostu Dziś Zachód. Ale nie będę opowiadał całej historii...

SK: Innymi słowy pracuje Pan nad zapowiadany westernem...

GR: Tak, scenariusz jest znany. Jego autorem jest również Van Hamme.

SK: A jaki tytuł będzie miał ten komiks.

GR: No, nie wiem, czy mogę powiedzieć... Na razie roboczo nazywa się „Western”. I chyba tak zostanie.

SK: Czy coś słychać o ekranizacji Thorgala?

GR: Coś tam kombinuję w tym Paryżu, jeśli coś zrobię, to skończę we wrześniu za rok. Ale my, autorzy jesteśmy trzymamy z daleka od wszystkiego. Sprawa wygląda trochę tajemniczo. Może to będzie wspaniała niespodzianka. Nie wiem. A teraz jako ciekawostkę mogę powiedzieć, że wydźwięk płyty z muzyką do Thorgala. Muzyka jest bardzo piękna. Można ją sobie śpiewać, przy gitarze i nie tylko. Wszyscy, którzy ją słyszeli, się zachwycali.

SK: Dziękuję za wywiad.

z Grzegorzem Rosińskim rozmawiała Ksenia Chamera.

Redakcja Świata Kamiksu dziękuje pani Joannie Jaworskiej za udostępnienie zdjęć.

Rysownikowi Thorgala zadaliśmy pytania, które najczęściej przewijają się w listach czytelników. Oto one:

Świat Kamiksu: Od czego zaczyna Pan pracę po otrzymaniu scenariusza?

Grzegorz Rosiński: Od włożenia go do szuflady i od czekania, aż będę miał czas, żeby go przeczytać. W momencie, kiedy czytam scenariusz, już pracuję. Staram się chwycić ten pierwszy moment, pierwsze wrażenie. Muszę się zachwycić historią, którą czytam. I wtedy z ołówkiem w ręku i z kółką papieru robię mój scenariusz, szkic i notuję wszystko.

Plansza do komiksu „Odkrycie zrużnia”.

Ile momenty, które mogą czytelnikowi przekazać, żeby podzielić się z nim tym planem wrażeń. Robię szybkie minikomiks w czasie realnym, w trakcie czytania. To jest potem moja biblia w pracy. Jest to a tyle ważne, że przy drugiej i trzeciej lek turze już traci się to pierwsze wrażenie.

SK: Jak wygląda scenariusz do albumu?

GR: Jedną stronę planszy odpowiada miłej więcej jednej stronie maszynopisu. Scenariusze wyglądają bardzo różnie, bo każdy autor przygotowuje je na swój sposób. To, co łączy je wszystkie, to podobieństwo do scenariusza filmowego. Różnica polega na tym, że w scenariuszu komiksowym

Kadry z nowego komiksu Grzegorza Rosińskiego i Jeanne Van Hamme'a.

GR: Graza to zana Zbyszka Kasprzaka. Jest scenografem i kandyduje swój zawód, kolorując plansze komiksowe. Dla mnie kolor w komiksie spełnia te same kryteria co scenografia teatralna

JEAN VAN HAMME

Jean Van Hamme urodził się w Brukseli w 1939 roku. Skończył studia ekonomiczne, studiował także dziennikarstwo. Po 12 latach pracy w marketingu porzucił swój zawód, całkowicie poświęcając się pisaniu i to nie tylko scenariuszom komiksowym. Na krótko, bo tylko na okres 1986-87 został nowym dyrektorem wydawnictwa Dupuis. Jego karierę zaczęła się w 1968 roku, kiedy to napisał swój pierwszy scenariusz komiksowy „Eposy” dla rysownika Paula Cuveliera. Potem współpracował z wieloma rysownikami (Dany, Aldars, Griffol).

O spotkaniu z Grzegorzem Rosińskim opowiada tak: „Kiedyś da mi się przysześć, nie mówił ani słowa po francusku. Dałem mu dwie strony scenariusza Michaela Lagona i poprosiłem o wykonanie do nich ilustracji na następny rano. Nie były to może rysunki doskonałe technicznie, ale coś w sobie miały.” Właśnie to coś przekonało go, że Grzegorz Rosiński ma prawdziwy talent. „Problem polegał na tym – opowiada dalej Jean Van Hamme – że Rosiński nie chciał rysować historii współczesnych. A ponieważ interesowałem się kulturą germańską zaproponowałem historię o wikingach z wątkami mitologicznymi. Na początku wysłałem mu ogromne opisy. Na szczęście Słownictwo szybko uczy się języków obcych. Rosiński czytał słowa po słowach, co ciekawe, w dyktando nigdy nie zrobił najmniejszego błędów ortograficznych.” Tak powstała seria Thorgal, którą przetłumaczono na 14 języków i jest znana w ponad 20 krajach.

Kolejną słowną serią komiksową Van Hamme'a jest znana polskim czytelnikom „XIII”, do której rysunki wykonał Vance. Opowiada o to o miłośniku, cierpiącym na zanik pamięci, który znalazł się w nieznanym miejscu. Nie wie o sobie nic, o jedynym śladem po jego dawnym życiu jest tatuaż przedstawiający liczbę „XIII”. Ku jego zdumieniu okazuje się, że jego tropem podążają przestępcy i interesują się nim wysoka postawiona wojakowi i cywila. W kolejnych albumach Van Hamme coraz bardziej uchyła rąbka tajemnicy otaczającej przeszłość bohatera serii. Pomysł na omieszczenie bohatera Van Hamme'a zapożyczył z książki Roberta Ludluma zatytułowanej „Tożsamość Bourne'a”, ponieważ, jak twierdzi „jest to wspaniała dramatyczna sprzeczność, która cały czas pozwala trzymać w napięciu uwagę czytelnika. Bohater Ludluma ma tak sama wytatuowaną cyfrę na

skórze, ale – ostrzega Van Hamme – chodzi tu o numer konta bankowego i bohatera tego nie oskarża się jak w przypadku XIII o bycie wrogiem publicznym nr 1. Wszystkie późniejsze perypetie, które wymyśliłem nie mają nic wspólnego z „Tożsamością Bourne'a”, a Ludlum dał mi tylko punkt wyjścia i komiks z kaskadą zdecydowanie się różni.”

W roku 1988 razem z Rosińskim stworzyli 160 stronicowy czarno-biały komiks zatytułowany „Senzakiel”. Ten pro-

wszelką cenę pragnie zdobyć władzę i pieniądze Nerio. Na szczęście miliardy ojca pomagają Largo działać szybko i skutecznie, dzięki czemu nie bez przeszkód w końcu staje na czele finansowego Imperium ojca.

Van Hamme należy do ścisłej szkolówki europejskich scenarzystów komiksowych. Za swoją twórczość komiksową otrzymał 37 nagród i wyróżnień

w Belgii, Francji, Szwajcarii, Kanadzie, Hiszpanii, Niemczech i Holandii. Źródłem jego sukcesu jest niewątpliwie ogromny talent narratorski, ale również zainteresowanie filmem: „Staram się zwiastować obraz, dla mnie w idealnym scenariuszu nie powinno być żadnych dialogów. Niewątpliwie największy wpływ na taką postawę miałoby moje związki z kinem. Zgadzałem się z Hitchcockiem, który uważał za stracone dla odbiorców wszystkie to, co było powiedziane, a nie pokazane. Dlatego właśnie staram się oszczędzić słów w tekstach.”

Jest powstał dzięki Rosińskiemu – opowiada scenarzysta – który miał ochotę narysować coś w czerni i w białym. Skontaktowałem się z wydawnictwem Casterman, nie mając jeszcze sprezygowanego pomysłu. Wiedziałem tylko, że będzie to pojedynczo historia bez dalszego ciągu i że będzie się rozgrywała w świecie podobnym do Tolkienowskiego Casterman zainteresował się pomysłem, a ja wziąłem się do pracy. Postanowiłem opowiedzieć zmienną wojnę Nowego Testamentu. Jednak zdaniem tobie szybko sprawę, że prosto adaptować ją nie byłoby interesujące...”

Dwa lata później dzięki współpracy z Francjakiem powstaje seria „Largo Winch”. Jest to adaptacja ówczesnej Van Hamme pod tym samym tytułem. Ich główny bohater to przybrany syn multimiliardera Nerio Wincha i założyciela grupy WJ zamordowanego w tajemniczych okolicznościach przez jednego ze współpracowników. Largo ma 25 lat i dzielić się po nim cały majątek. Jednak jak zwykle w takich sytuacjach znajduje się wielu pretendentów do tronu/spadku. Wśród nich jest również żółć, który z-

SKARGA

Już od siedmiu lat miłośnicy komiksów czekają na polskie wydanie serii, która obrosła niemal legendą, na „Skargę utraconych ziem”. Jest to kolejne po „Thargalu”, „Szynku” i „Yansie” dzieło Grzegorza Rosińskiego zrealizowane na podstawie scenariusza Jeana Dufaux. Na początku planowano, że seria ta będzie składała się tylko z dwóch odcinków, ale historia okazała się tak piękna i autorzy otrzymali tak wiele próśb o ciąg dalszy, że postanowili stworzyć dodatkowe dwa albumy. Powstały one w 1997 i 1998 roku. Akcja komiksu rozgrywa się w średniowieczu, na ziemiach Eruin Dulea. Ostat-

ni z królów tej krainy Awerus z rodu Sudenne umarł, zostawiając po sobie tylko jedną córkę. Natychmiast znaleźli się inni pretendenci do tronu, co spowodowało długotrwałe walki. Szybko wyszła na jaw, że Awerus ma jeszcze jedno dziecko, chłopca

z nieprawego łoża o imieniu Obła. Będąc potomkiem króla, Obła postanowił zdobyć dla siebie władzę. Gdy chłopak dorósł, wybuchła długoletnia wojna między jego par-

tyzantami i innymi pretendenciami do tronu. Obła zmarł, a jego syn, mag Bedlam przejął po nim spadek. Tymczasem córka Awerusa urodziła syna i nadała mu imię Biały Wilk. Jej syn i mag Bed-

lam kontynuowali raz po raz wojnę. Pod czas ostatniej bitwy pod Nyr lynch Biały Wilk został zabity

przez czarne mniszka, które dzięki swojej magii stworzył Bedlam. Śmierć

prawowitego następcy tronu oznaczała przegraną bitwę, a zniszczone tereny nazwa-

no Utraconymi Ziemiami. Została le-

genda, zgodnie z którą umarli na nowo odżyją, a ten, kto usłyszy skargę Utraconych Ziem bę-

dzie mógł rozpocząć walkę przeciwko uzurpatorowi – magowi Bedlamowi.

Dame Gerfauc

ROSIŃSKI
DUFAUX

UTRACONYCH ZIEM

Opisane wydarzenia poprzedzają właściwą akcję kamiksu, którego główną bohaterką jest młodziutka

I piękna Siabon, córka Białego Wilka. Za wszelką cenę pragnie ona kontynuować zaczęte przez ojca dzieło i wyzwolić swój

namieć obrazów kamiks ten ogląda się jak film. Wysławność średniowiecznych wnętrz, zamków i niesamowitych krajobrazów podkreślają mocne, nasycone kolory, wykonane przez Grze-

Pierwszy adunek Skargi Utraconych Ziemi, zatytułowany "Siabon", ukazuje się w ramach Klubu Świata Kamiksu już w październiku.

el Klanach, syn wygnarńca, nieszczęśliwie zakochany w Siabon. Najbardziej niebezpieczną podróżą są to lody O'Mara, matka Siabon, która wychodząc za męża za Blackmore'a unieszcza ślwią się na całe życie. To w gruncie rzeczy ponura opowieść ubrana na kilka scenami komycznymi. Główną rolę gra w nich zwierzętka Uki, maskotka Siabon, która cieszy się ograniczonym apetytem i ma zwyczaj wyżerać smaczniejszą kąsk z palacowej kuchni, doprowadzając tym do szewskiej pasji kucharza.

Magia rysunków Grzegorza Rosińskiego sprawia, że jest to jedna z najbardziej widowiskowych serii kamiksowych. Dzięki gwałtownym zwrotom akcji i dynamicznym obrazom kamiks ten ogląda się jak film. Wysławność średniowiecznych wnętrz, zamków i niesamowitych krajobrazów podkreślają mocne, nasycone kolory, wykonane przez Grze-

kraj spod tyranii czarownika. Problem w tym, że zarówno w niej jak i w jej śmiertelnym wrogu płyłła ta sama krew, co powoduje wszystko komplikuje i sprawia, że podzielić na dobrych i złych w komiksie wcale nie jest tak oczywiste. Zadanie Siabon jest tym trudniejsze, że musi stawić czoła nie tylko mieczom, kopiom i magii, w której Bełdam jest prawdziwym mistrzem, ale również złu, które tkwi w niej samej. W historii często przewija się pytanie, czy to zło mieszka w sercu miłości, czy też miłość w sercu zła...

Rozbudowana fabuła pociąga za sobą konieczność wprowadzenia stworzonego dużej liczby bohaterów, dzięki czemu kamiks ten przypomina wielokolorowy perki dywan. Nie zabrakło tu demonicznej pani Gurkaut, która ma zwyczaj błąd do nieprzytomności swego oszumiawego syna. Występuje również tajemniczy Blackmore, wuj Siabon, który wziął za żonę jej matkę i mag Bełdam, którego noga w kształcie kaptura sugeruje silne związki z siłami nieczystymi. Oczywiście nie brak również postaci trochę sympatyczniejszych. Tytułowy bohater czwartego albumu to rycerz Kyle

Kim jest Jean Dufaux?

Urodził się w Ninove w Belgii 7.06.1949 roku. Od początku bardzo interesował się kinem, co miało wpływ na wybór jego studiów. To czego nauczył się w Institut des Arts et Diffusion, a następnie jego praca dziennikarska w czasopiśmie poświęconym kinu miała ogromny wpływ na kształt jego późniejszych scenariuszy kamiksowych. Jednak zanim stał się scenarzystą opowiedział obrazkowych, pisał między innymi sztuki teatralne dla dzieci.

Pierwszym magazynem kamiksowym, z którym współpracował był "Tintin". Jego prawdziwa kariera rozpoczęła się w 1987 roku, kiedy to napisał scenariusz do kamiksu "Jessica Blandy". Potem razem z Griffio stworzył obrazkową historię "Giacoma C." inspirowaną weneckimi przegadami sławnego Giacoma Casanovy. Jego dziełem są również scenariusze do kamiksów poświęconych ulubionym pisarzom m.in.: Sade'owi, Hemingway'owi, Balzacowi.

W 1993 roku realizuje swoje dawne marzenie o współpracy z Rosińskim i w ten sposób powstaje seria "Skarga Utraconych Ziemi". W 1999 roku wymyśla scenariusz do "Imperatrice Rouge" (Czerwonej Cesarzowej) do rysunków Adamowa. Kamiks ten opowiada o walce cesarzowej Katarzyny z jej mężem Piotrem o rasyjski tron.

Bibliografia Dufaux jest imponująca. Do tej pory napisał scenariusze do ponad 70 albumów.

W 1992 na festiwalu w Hyeres otrzymał nagrodę "Betty Boop" za całokształt swojej twórczości. Jego kamiksy tłumaczone są na fiński, norweski, niemiecki, hiszpański, portugalski, włoski i szwedzki.

TELEWIZYJNIE, PLANETA O PRZEWROTNYM UROKU;
CENTRUM GALAKTYKI, SIEDZIŚA MAGÓW...

NADZIEJAMY SIĘ, ŻE NASZ
BARDZIEJ PRZYWIAZANY DO TERAZ
OBLACZAKÓW I KOLORÓW
CIEKAWO PRZEWIDUJE TO...

A man dressed in Egyptian-style clothing, including a tall yellow headdress with a cobra emblem and a blue and gold collar, is playing a large, ornate drum. He is wearing green armbands and has a tattoo on his right arm. The background is a colorful, abstract landscape with yellow, green, and purple hues.

PRAMASTRYX BARAMONIN, MAG
Z ODMARKEGO KSIĘZCA.

PRZEMIEROWE WIELE
LUDOWI, WIELE KAT STRA-
WIE NA WIEDROWKACH,
WICIAŁ SŁUKABAD
SPOSOBU NA TĄ BY..

STAĆ SIĘ BOGIEM

TELGUOTH

OPOWIEŚCI Z

ONE ROZNIĘ!
CNAK DOKŁE!
TY GŁUPCZĘ!

MAGZ GOŚCIA...
CZY CI SŁABO
PODOBA,
CZY NIE!

SCEN:
STEVE MOORE
RYL:
PAUL JOHNSON
TŁUM:
MONIKA GRZESIAK

EYE: I
 PAUL
 JOHNSON
 THUM: *
 MONIKA
 GRZESIAK

GARA MORN?
SŁOŻEJMI,
CO UCZNIEK
W TESKAR-
TANLAN.

ODEJŚĆ
I ZOSTAĆ
MNIĘ W SPOKOJU!
BO INACZĘ...

POCZUJESZ
NA SWEJ SKÓRZE
BEZLITOSNE
LIŚCIE RAJU!

CZY TO WIEDZSKO
NA CO DŁE STAC,
TY ŻĄDASZ
STARUCHU?

TO NIC
W PORÓWNIANIU
Z MOJĄ MOJĄ
ROZDOKI...

... KTÓRA
UDERZA KULĄ
PIEKIELNEGO
CIERPIENIA!

I OBEZWŁADNIAJĄ-
CYMI PEJAMI
ADAMANTYNU!

CZY TERAZ
POROZUMNIAMY,
ONOGRODNI?

CZY TO
WIEZYSTKO, CO
MAJĄĆ KULĄ W-
DZNYCH ŚWIECIDE-
ŁEK I TALIZMA-
NOW?

I HENCHIRIDION?
ZŁAMOSA VORITHA?
ZNAJĘ TE KSIĘGI...

"W FORME LONPORIA"

PANIE,
PONOC
LWIE ZŁEŚ
TESO GAIŁPOA
ONBRODA W KAWAE-
KU CEGŁY.

TO PRAWDA
ALE NIE CIEŻA

RADZE WAM
BYĆ MI
POKUSZNYMI, NACZĘ
PODZIELICIE
JEGO ŁOŚ

"ZAWIEZ MNIE DO ESGUELADURU."

OTO
I WYSPA, PANIE.
CAŁE SZCZĘŚCIE,
ŻE DOSTĘM
NA MIEJSCU...

KOŃCZY
SIĘ NAM
ŻYWNOSĆ

PRZYBIJAMY
DO BRZEGU.

"TAM ODBIERZESZ SWOJĄ NAGRODĘ."

OCH!

OCALIŁ
WAS?

PANIE,
OCAL NAS!

NIE ZWYKŁEM
ROZMAWIAĆ
I POTĘCH

WAGA
NIEUODOLNIE TŁU-
MIONA WROGÓW
ZAKUŻA MNIE
JEDNAK, BY TO
UCZYNIĆ.

POWIEZ MI
SZCZERZE...

CZY
POTRAFISZ
UCZYNIĆ MNIE
BOGIEM,
BOGIEM ZA
ŻYCIA?

TAK, JAK
NAGRODZIEJ-
TWÓCE CZARY NIE
POZWALAJĄ MI
KAMAĆ

NAPIERA.

KOMIKS o DeNcja

„Nigdy bym nie przypuszczał, że można z taką niecierpliwością czekać na WRZESIEŃ. Bardzo, ale to bardzo wam dziękuję, że postanowiliście wydać ponownie albumy archiwalne od „Strażniczy Kluczy” począwszy. Ten album jest praktycznie nie do zdobycia, a kiedy już się go spaiko, trzeba wybulić 100 zł

Dafos

„Po prostu nie podoba mi się to, że będziecie wysyłać komiksów już po ukazaniu się ich na rynku. Kias, kto kupuje tylko Thorgala nie jest fanem komiksu, ale zwykłym pazernym i może sobie kupować je w księgarni, a nie marudzić, że go na nie nie stoć w formie wysyłkowej. Jest wielu fanów kamiku, którym taka forma z pewnością nie przeszkadza. Dla mnie to była bardzo wygodna; zamawiałem komiksów i przez pół roku otrzymywałem je w atrakcyjnej formie sprzedaży. Komiks, które bez wyjątku czytałem i oglądałem z przyjemnością, czy to był kolejny odcinek Thorgala, czy łazogud, czy przyjaciel Javin.”

Następna sprawa: Czy zaczniecie wydawać albumy w twardych lakierowanych okładkach? Ja jestem gotów płacić więcej za tak wydany komiks.

Foto

Dobrze, że powstała nowa formuła zamawiania komiksów, gdyż uniknę przez to kupowania komiksów, które posiadam już w kolekcji. Komiks (R.M.)

Zmiana formuły Klubu Świata Komiksów to ogromny krok wstecz!! Do tej pory było super. Płaciłem ok. 100 zł, miałem spokój tylko od czasu do czasu pędziłem na pocztę. Razumiem, że niektórzy nie mają tyle gotówki, ale przecież kupon można wypełnić w dowolnej chwili, jak się dozbiera kasę. A przecież to się opłaca – niektóre komiksów dostawało się za darmo. Osobiście będzie mi trudniej zmotywować się do wydania trzy razy po 45 zł niż raz większą sumę. Mam nadzieję, że po jesienną edycję KSK wszyscy wrócą do normy. (...) Kiedy następny epizod „Księżyc nocy”? A pamiętacie o „Aquablie”? To były komiks.

Michał Wons

Konieczność zrobić jakąś stronę internetową! To daje wielkie możliwości: można by tam na przykład zamawiać komiksów z KSK, pogadać z czytelnikami itd. Już wycie, co jest czytelnikom potrzebne!

Piotrek

ROZWIĄZANIE KONKURSU NA ROZGRZEWKĘ:

1. Imię Ogolai oznacza „Przybyły skądinąd”.
2. Kriss de Valnor ukradła Krwawy Kamień plemieniu Kaledonczyków
3. Ołbrzym Hrun był władcą Gór Lodowych.

Zwycięzcy konkursu na rozgrzewkę zastali:
Mateusz Osuch z Siedlec, Krzysztof Borejko z Krakowa
i Dawid Henke z Łaskowic.

OGŁOSZENIA GRZEGORZ ROSIŃSKI W POLSCE

W październiku gościć będzie w Polsce Grzegorz Rosiński. Fani będą mogli się spotkać z artystą w następujących miejscach:

10 X Gdansk
Empik Megastore
ul. Podwale Grodzkie 8

9 X Warszawa
Empik Megastore
ul. Morszełkowska 116/122

12 X Wrocław
Empik Megastore
Kyeek 50

7 X Łódź
Festiwal Komiksu
Łódzki Dom Kultury
ul. Traugutta 18

Świat Komiksu zaprasza wszystkich czytelników na wszystkie spotkania.

Podczas Festiwalu Komiksu w Łodzi z okazji wizyty Grzegorza

Rosińskiego odbędzie się premiera dwóch nowych albumów artysty: pierwszej części serii Skargi Utraconych Ziemi pl. „Sioban” oraz albumu „Arachnea” z serii Thorgal.

MAKROANKIETA

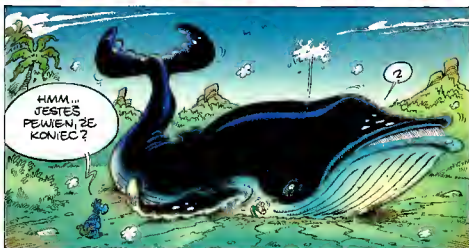
Wyniki jasno pokazują, że nasi czytelnicy najbardziej lubią dłuższe historie. Pierwsze trzy miejsca zajęły długie albumy, które prezentowaliśmy w odcinkach na łamach gazety:

1. Księżyc nocy
2. Yans: Planeta Czarów
3. Sprycjan i Fantazjusz w Nowym Jarku.
4. Mały Sprytek
5. Sinister i Dezter

Zapraszamy do głosowania. Prześlijcie swoje głosy na kartkach pocztowych na adres redakcji lub pocztą elektroniczną na adres sk@egmont.pl

NABUCHODINOZAU

METAMORFOZA

SC. HERLE, RYS. WIDENLOCHER

NABUCHODINOZAU

© DARGAUD (SUISSE) 1999, z albumu „RAMDAM SUR LE RIFT”, przeł. Maria Mosiewicz-Szuster

SYMULACJA

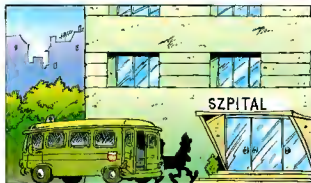
BRYGADA SPECJALNA

- Achdé & Cauvin

BRYGADA SPECJALNA

© DARGAUD z albumów „LA SEMAINE DES 40 HEURES” i „COUPS, COUPS C'EST NOUS!” przeł. Marcin Mostowicz. Sczytny

Achdé (199)

GUMA NADII

